

ANA ALTAYCA GÖVDESONU Üv 11.28□□63□Ü8□□63□ERİNİca□11N2.1□□ □ İ□62□1□-8

Turkish Studies
*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 3/1 Winter 2008

Bu yaz m zda, *Kutadgu Bilig'*deki Ana Altayca gövdesonu ünlülerinin izlerini ta yan sözcükleri tespit etme e çal aca z.

1. Tek heceli eylemlerin geniş zamanı:

al- “almak”: *al-ır* (470, 473, 694, 724, 878, 1146, 2140, 2715, 2808, 2921, 2995, 4015, 4178, 4266, 4331, 5232, 5248, 5462, 5466), *al-ır men* (6035), *al-ır sen* (3554, 5367) ~ *al-ur* (154, 1394, 2056, 2996, 3048, 3533, 4064, 4067, 6313) (kr . ET *al-ır* “al r”); *al-* < **avl-* < **abl-* < **ablī-*⁴ = Mo. **abli-* < **abli-* (*ablīga* “haks z kazanç; rü vet; haraç” sözcü ünde) (Tekin 1978: 46-47; 2003a: 329; Lessing 2003: 7a)

büt- “ses kesilmek, alçalmak; borcu veya alaca gerçeikle mek; yara kapanmak; sona ermek; yük olmak; bir eye inanmak, ikrar etmek”⁵: *büt-er* (2580), *büt-er men* (1944, 3486, 5615) = Mo. *büite-* “örtülme, kaplanma, örtülü, kapl ve t kâl hâle gelmek; (yara) kapanma veya iyile mek; (hava) kapalı veya bozuk olmak; bo ulmak, nefesi kesilmek, bunalmak, oksijensiz kalmak” (Tekin 2003a: 329; Lessing 2003: 244b)

kan- “kanmak, doymak” < **kān-*⁶: *kān-ur* (6035) = Mo. *kanu-* “kanmak, doymak, memnun olmak; yeterli bulmak, doymu olmak; dolmak” (Tekin 2003a: 329; Lessing 2003: 1435b)

ķay- “çaymak, dönmek, geri dönmek”: *ķay-ar* (3422) = Mo. *ķaya-* “çaymak, vazgeçmek” (Tekin 2003a: 329)

ķol- “istemek, dilemek”: *ķol-ur* (C 82, 226, 239, 899, 1879, 1909, 2397, 2406, 2438, 2872, 2888, 2978, 3597, 3640, 3814, 3931, 4488, 4515, 4787, 5836, 5839, 5955), *ķol-ur men* (3056, 3484, 3693, 3756, 5934), *ķol-ur sen* (243, 5424) = Mo. *ķuyu-* “sormak, rica etmek, dilemek, aramak” < **ķulu-* (Tekin 2003a: 329; Lessing 2003: 582b)

ķon- “konmak, yerle mek”: *ķon-ar* (73) = Mo. *ķono-* “konmak, konaklamak, geceyi geçirmek, geceleme” < **ķona-* (Tekin 2003a: 329; Lessing 2003: 1487b)

ķuç- “kucaklamak” < **ķūç-*⁷: *ķuç-ar* (401, 3036, 3609) = Mo. *ķuriça-* “k z mak, iddetle istemek, arzulamak, hararetle sevmek, kontrol edilemeyen bir sevgiyle sevmek” (Tekin 2003a: 329; Lessing 2003: 1525b)

sor- “sormak, emmek” < **sōr-*⁸: *sor-ar* (655), *sor-arlar* (6601) = Mo. *soro-* “sormak, so urmak, emmek, yutmak, içine çekmek, solukla içeriye çekmek, içmek, sömürmek; s zd rmak; çekmek (m knat s ta vb.)” < **sōra-* (Tekin 2003a: 330; Lessing 2003: 1131a)

sōn- “sönme, bitmek, tükenme” < **sōn-*⁹: *sōn-er* (2580) = Mo. *sōnō-* “sönme, (ate) bitmek, tükenme; ölmek, can vermek, telef olmak, ortadan kalkma, göze görünmemek” < **sōne-* (Tekin 2003a: 330; Lessing 2003: 1134b)

tap- “tapmak, bulmak, kavu mak; hizmet etmek”: *tap-ar* (1319) = Mo. *taga-* “sanmak, tahmin etmek, bilmece çözmek; üphelenme, üphe etmek; (ihtimali) kabul etmek” (Tekin 2003a: 330; Lessing 2003: 1179b)

tar- “da tmaq” < **tār-*¹⁰: *tar-ar*¹¹ (2268) = Mo. *tara-* “da lmaq, saç lmaq; ayr lmaq; bölünme; bitmek, sona ermek” < **tāra-* (Tekin 2003a: 330; Lessing 2003: 1203b)

tart- “tartmak, çekmek, uzatma, ç karmak”: *tart-ar* (6369, 6372) = Mo. *tata-* “tartmak, çekmek, germek; cezbetme; çizgi çizme; düzenleme, yerle tirmek; müzik aleti çalmak; nefes almak; (et) do ramak, k ymak” < **tarta-* (Tekin 2003a: 330; Lessing 2003: 1213a)

tıd- “menetme, al koymak” < **tīd-*¹²: *tıd-ar* (1197, 6153) = Mo. *çida-* “yetmek, dayanma, yapabilmek, üstesinden gelme; üstün gelebilmek, yenebilmek” < **tīda-* (Tekin 2003a: 330; Lessing 2003: 282b)

⁴ GT -I = Mo. -bl- ses denkli i için Tekin 1978: 46-47'ye bak labilir.

⁵ Burada iki ayr *büt-* eylemi de söz konusu olabilir (Tekin 2003a: 328).

⁶ Uyg. (Br.) *kām-* “kanmak”, DLT *kān-* ay., Trkm. *gān-* “kanmak, doymak” (Tekin 1995b: 173).

⁷ EAT *ķuç-*, *ķuc-* “kucaklamak”, Az. (Ka .) *gūç-* ay., Az. *guc-*, *gucu-* ay., Yak. *kūs-* ay. (Tekin 1995b: 179).

⁸ DLT *sōr-* “emmek”, Trkm. *sōr-* “sormak, emmek”, D. Tü. *şora-* ay., Tat. *suwir-* “çekmek, içine çekmek” (Tekin 1995b: 178).

⁹ Trkm. *sōn-* “sönme”, Terc. *sōyün-* ay., Tuhf. *sōvün-* ay., EAT *sōyün-* ay. (Tekin 1995b: 184).

¹⁰ DLT *tār-* “da tmaq”, Trkm. *dāra-* “kaç p gitmek, uzakla mak” (Tekin 1995b: 174).

¹¹ Arat 1979: 426. s.daki *tara-r*, Clauson 1972: 529a'ya göre *tar-ar* olmal d r.

Turkish Studies

{+kIr-} // {+krA-} = Mo. {+kirA-}¹⁵

Türkçede yans ma eylemler türeten {+k r-} // {+krA-} ekine kar l k Mo olcada yine yans ma eylemler türeten {+kirA-} eki bulunur: *ḡaskira-* “ba rmak” < *ḡas, barkira-* “kükremek, güremek, a lamak” < *bar* (Poppe 1992: 87).

bürkir- ~ *büwkir-* “püskürmek, serpmek”: *bürkir-er* (4892), *büwkir-er* (98) < **bür+kir-er* < **bür+kire-r*; kr . YUyg. *pürkü-, pürke-* “f k rmak, ta mak”, Kzk., K rg. vb. *bürk-* ay., Tat., B k. *börk-* ay., Trkm., YUyg. (diya.) *pürk-* ay. < **bürki-* = Mo. *bürgi-* “koru veya deh etle ku at lmak, korku ve deh et içinde kalmak; panik ve a k nl k içinde olmak; da lmak, saç lmak” < **bürki-* (Tekin 2003a: 333; Lessing 2003: 238b)

*kükre-*¹⁶ “kükremek” (86) sözcü ünde, Ana Altayca gövdesonu ünlüsü, yanl çözümlene sonucu eke kat lm t r: *kükre-r* < **kükir-er* < **kür+kire-r*; kr . Mo. *kürki-* “saçma konu mak, dü üncesizce gevezelik etmek” < **kür+ki-*, *kürkire-* “gurlamak, homurdamak, h rlamak; (elale) güremek” < **kür+kire-* (Tekin 1994: 258, 270-71; Lessing 2003: 800b)

{+r-} = Mo. {+rA-}

Türkçede geçi siz eylemler türeten {+r-} ekine kar l k Mo olcada yine geçi siz eylemler türeten {+rA-} eki bulunur: *kökere-* “gö ermek, mavile mek” < *köke* “gök, mavi”, *kögşire-* “eskimek, ya lanmak” < *kögşin* “eski, ya l”, *ügeyire-* “fakirle mek, güçsüzle mek” < *ügey* “fakir, zavall ” (Poppe 1992: 84).

belgür- “belirmek, meydana ç kmak”: *belgür-er* (3006, 3080, 3414, 5877) < **belgü+re-r* (Tekin 2003a: 334)

bur- “kokmak, güzel kokmak” < **bür-*¹⁷: *bur-ar* (6625) < **bü+ra-r* (Tekin 2003a: 335)

ḡadgur- “kayg lanmak”: *ḡadgur-ar* (1233) < **ḡadgu+ra-r* (Tekin 2003a: 335)

{-çIr-} < {-çI-} + {-r-} < {-çI-} + {-rA-}

külçir- “gülümsemek”: *külçir-er* (5680) < *kül-çir-er* < **kül-çire-r* (Ercilasun 1984: 43; Erdal 1991: 538; Tekin 2003a: 343).

{-d-} = Mo. {-DA-}

Türkçede orta (medial) ya da edilgen çat l eylemler türeten {-d-} ekinin kar l olarak Mo olcada {-DA-} eki bulunur ve bu ek “bir eye konu olmak, bir eye mecbur olmak” anlam nda edilgen ya da geçi siz eylemler türetir: *olda-* “bulunmak” < *ol-* “bulmak”, *bolda-* “olmak zorunda kalmak” < *bol-* “olmak”, *abta-* “al nmak” < *ab-* “almak”, *ögte-* **bolda-**

{-k-} = Mo. {-gA-}

Türkçede öze dönümlük ve edilgenlik bildiren {-k-} ekine karşılık Mo. olcada geçişli eylemler türeten {-gA-} eki bulunur: **ķorgo-* (*ķorgolca-* “korkmak; çekinmek, saklanmak” eyleminde), *oñgo-* “renge atmak, solmak” (Tekin 2003a: 335).

ķork- “korkmak”: *ķork-ar* (2288, 2751, 2755) ~ *ķork-ur* (5070) < **ķor_i-ķ-ar* (Tekin 2003a: 335)
yak- “yaklaşmak”: *yak-ar* (3448) < **ya-ķ-ar*; kr. KB *yaġu-* “yaklaşmak” < **ya-ġ+u-* (Tekin 2003a: 336)

yalk- “bilmek, usanmak”: *yalk-ar* (6628) < **yal-ķ-ar*; kr. Muk. *yalıl-* “bilmek, usanmak” < **yal¹-*

{-k-} // {-gA-} = Mo. {-gA-}

Türkçede pek çok tırme ve yonulmuşluk bildiren {-k-} ekine karşılık Mo. olcada geçişli ve ettirgen eylemler türeten {-gA-} eki bulunur: *surġa-* “örmek” < *sur-* “örmek”, *ķürge-* “ulaştırmak” < *ķür-* “ulaştırmak”, *ġarġa-* “çarmak, bozmak” < *ġar-* “çarmak”, *bolġa-* “yapmak” < *bol-* “olmak” vb. (Poppe 1992: 78).

bu sözcüklerde {-k-} ekinin daha eski biçimi olan {-gA-} geçmektedir:

adķaş⁻²¹ (*adķaşu yat-* “örmek, sarılamak” (2936) deyiminde) < **ad-ġa-ķ-*; kr. ET *adutyal*

{-r-} = Mo. {-rA-}

Türkçede geçi siz ve dönü lü eylemler türeten {-r-} ekine kar l k Mo olcada dönü lü eylemler türeten {-rA-} eki bulunur: *askara-* “dökülmek” < *aska-* “dökmek”, *ebdere-* “parçalanmak” < *ebde-* “k rnak” (Poppe 1992: 82).

yilgür⁻²⁵ “ç rp nmak”: *yilgür-er* (74, 3329) < **yilgü-r-er* < **yilgü-re-r*; kr . KB *yilgüt-* “heyecanland rnak” < **yilgü-t-* (Tezcan 1981: 74; Erdal 1991: 536)

u sözcükte geni zaman eki {-Ur}’dur:

kir- “girmek” < **kīr*⁻²⁶: *kir-ür*

Hlh. *ama-* ay., Mo. *amura-* “dinlenmek, rahatlamak; memnuniyet, hoşnutluk veya sevinç duymak; ferahlamak, sıkıntıdan kurtulmak”, Hlh. *amra-* ay., Mo. *amur-* “dinginlik, barış, huzur, sessizlik, sakinlik, durgunluk; boş vakit; zevk, keyif, mutluluk; sağlıklı, iyi olma; kolay, basit, zor olmayan; sakinçe, sessizce”, Hlh. *amar* ay. < *amu-r*, Mo. *amurçi-* “rahat ve huzur içinde yaşamak” < **amur+di-*, *amurciğul-* “sakinle tirmek, dindirmek; teselli etmek, avutmak, yatırtmak, huzura kavuşturmak” < **amur+di-gul-* (Brockelmann 1954: 115; Clauson 1972: 160b, 161b, 163b; Dankoff 1985: 9; Erdal 1991: 330, 653; Ölmez 2001: 196; Tekin 2003b: 365; Lessing 2003: 64a, 65a, 65b, 66a)

***barı- “inşa etmek, yapmak”:**

barık “bark, mülk” (4545, 4645, 4727 vb.) < **barı-k*; kr. Mo. *bari-* “bina etmek, yapmak; inşa etmek, tesis etmek; yerle tirmek, kurmak, dikmek”, Orh. *balbal* “öldürülen düman heykeli” < **barbal* < **barmal* < Mo. *bari-mal* “yontmacı, heykeltıraş; yontulmuş, biçimlendirilmiş; heykel, yontu” (Ölmez 1997: 176-77; Tekin 2000b: 63, 74, 92; Lessing 2003: 136a, 140a)

***bāya²⁸ “zengin”:**

bayat “kadim (Tanrı)” (B 1, 1, 6 vb.) < **bāya+t²⁹*; kr. Mo. *bayan* “zenginlik, baylık, refah, bolluk; bay, zengin, varlıklı, hâli vaktinde yerinde” < **bāya+n* (Erdal 1991: 82; Lessing 2003: 122a)

***bodü “boy, kabile”:**

*boğun*³⁰ “halk, kabileler” (C 56, 53, 194 ...) < **boğü+n* (topluluk eki); kr. Mo. *boda* “öz, madde, özdek; cisim, beden, fizik; nesne” (Clauson 1972: 306b; Dankoff 1985: 75; Erdal 1991: 92; 2004: 99, 158; Tekin 2000b: 85; Lessing 2003: 173a; Tezcan 2004: 349)

***boğü- “boğmak”:**

boğuz “boğaz” (993, 994a, 994b ...) < **boğü-z*; kr. Mo. *bogü-* “bağlamak, bağlamak, iliştirmek, boğçalamak, sarı sarmalamak, dolamak” (Brockelmann 1954: 142; Räsänen 1969: 78b; Clauson 1972: 322a; Dankoff 1985: 75; Erdal 1991: 326; Tekin 2000a: 3; 2000b: 94; Lessing 2003: 177b)

***ēli- “göndermek”:**

ēlet- “iletmek, götürmek; iletmek” (81, 1389, 3885 ...) ~ *ēlt-* “iletmek, götürmek, göndermek, ulaştırmak” (335, 1118, 1210 ...) < **ēli-t-* (kr. Orh. *ilt-*, *ēlt-* “götürmek, sevk etmek”, Uyg. *ēlt-*, *ēlit-* ay., DLT *ēlet-* ay., Tü. *ilet-* ay., Az. *elet-* ay.), *ēltgüçü* “ulaştırma, eriştirme” (4431) < *ēl-t-güçü*, *ēltiş-* “sulh yapmak, barışmak” (4305) < *ēl-t-ış-*; kr. Mo. *ile-* “göndermek” (Tekin 2000b: 63; 2003a: 338; Lessing 2003: 645b; Erdal 2004: 110)

***kadı- “eğmek, bükmek, dönmek; döndürmek; geri döndürmek”:**

kağır- “döndürmek, kar koymak” (6244) < **kağı-r-*, *kağıt-* “dikilmek, geri dönmek, yüz çevirmek, inat etmek” (2290, 6539) < **kağı-t-*; kr. DLT *kağır-ar* (geni zaman) < **kağı-ra-r-*; kr. Mo. *kaçagai* “çarpık, eğri, kıvrımlı, eğik, meyilli; çarpık çurpuk, eğri büriü; yamuk, erefsiz” < **kaçai-gai*, *kaçayi-* “kıvrılmak, eğilmek, bükülmek; meyiletmek, yönelmek; sapmak” < **kaçai-yi-* < **kağı-* (Clauson 1972: 597a, 604b; Tekin 2003a: 336; Lessing 2003: 1461b, 1462b)

***kāna³¹ “kanat tüyü”:**

kanat “kanat” (1934, 3671, 3673 ...) < **kāna+t*, *kanatsız* “kanatsız” (3005) < **kāna+t+sız*; kr. Mo. *kana* “kanat tüyü” (Räsänen 1969: 230b; Doerfer 1967: 1531; Eren 1999: 205b; Tekin 2000b: 103)

***kara- “yağmalamak, talan etmek”:**

*karakçı*³² “yağmacı, yankesici” (1737, 5547, 5577) < **kara-k+çı*; kr. DLT, KB *karma* “yağma, talan” < **kar-ma*, DLT *kar-mala-* “yağma etmek” < **kar-ma+la-*, Kr. *kar-ma-* “tutmak, yakalamak, sıkıca kavramak” < **kar-ma-*, *kar-mala-* ay. < **kar-ma-la-* (Doerfer 1967: 1445; Clauson 1972: 656b, 660a; Eckmann 1988: 32; Erdal 1991: 318; Tekin 1994: 267)

²⁸ ET *bāy* “zengin”, DLT *bāy* ay., Trkm. *bāy* ay., Yak. *bāy* ay., Behc. *bāy* ay. (Tekin 1995b: 90, 100, 115, 172).

²⁹ Bütümlenme ile eski bir **bāy+agūt*’tan de ilse; kr. Uyg. *nelük* “niçin? nasıl?” < **negülük* vb. (Erdal 1991: 82; 2004: 123; Kaçalın 2004: 94).

³⁰ Yazmalarda 6279. beyitte *yoğun* biçiminde yazılmış olan sözcüğüün *boğun* “ahsen, bizzat” (*bod* “kişisi” ve {+n} araç durumu eki) yerine bir müstensih yanlışlığına yolundaki açıklama için bk. Tekin 1998: 265-66.

³¹ Trkm. *gānat* “kanat”, Tefs. *kānat* ay., Terc. *kānat* ay., Çuv. *sunat* ay. << **(k)ānat* (Tekin 1995b: 138, 173).

³² Erdal 1991: 395’e göre *karakçı* < *karğa-* “beddua etmek”.

Turkish Studies

***kavı- “sıkışmak; yaklaşmak” < *kabi-:**

kawur-³³ “s k t rmak, yakla mak, yakalamak” (6561) < **kawır*- (kr . Uyg., DLT *kavır*- “toplamak, bir araya getirmek”) < **kawı-r-*, *kawuş*- “kavu mak” (3295, 3301, 3314 vb.) < **kawış*- (kr . Orh. *kabiş*- “kavu mak, birle mek, ittifak etmek”) < **kawı-ş-*, *kawşur*- “kavu turmak” (4056) < **kawı-ş-ur-*, *kawuştur*- ay. (766, 4896) < **kawı-ş-tur-*; kr . Mo. *kabira*- “bilemek; ovmak, g c rdatmak, ö ütme, sürtmek; geçerken hafifçe de mek; (hayvan) birbirine yak n durmak” < **kabi-ra-*, *kabildu*- “yakla mak, yak nla mak, yana mak” < **kabi-ldu-* (Clauson 1972: 588a; Tezcan 1975: 102; Ercilasun 1984: 31; Dankoff 1985: 134; Erdal 1991: 560, 715; Tekin 2003a: 336-37; Lessing 2003: 1383b, 1384a)

***kılı- “kılmak, yapmak, etmek”:**

kılık “k l k, huy, gidi , tav r” (C 12, 881, 1824 ...) ~ *kıl k* ay. (149, 777, 1218) < **kılı-k*, *kılıklığ* “mizaç l , yarat l ” (5129, 5526) ~ *kıl k lığ* ay. (1290a, 1290b, 2863) < **kılı-k+lığ*, *kılıksız* “görgüsüz, nas l davranaca n bilmeyen” (4321, 4595, 4606) < **kılı-k+sız*; kr . Uyg. *kılı-r* (geni zaman) (Brockelmann 1954: 110; Doerfer 1967: 1517; Clauson 1972: 620b; Dankoff 1985: 136; Erdal 1991: 237)

***kıyı- “birden sapmak, aniden yön değıştirmek”:**

kıyık “e rilik, cayma” (1723) < **kıyı-k*, *kıyısız* “do rulukla, dürüstlükle” (482, 608, 615 vb.) < **kıyı-k+sız*, *kıyıl*- “k y lmak, kusur i lemek, sözünden dönme” (597, 607, 1652 vb.) < **kıyı-l-* (Clauson 1972: 676a, 677a; Tezcan 1981: 49; Dankoff 1985: 139; Erdal 1991: 237-38, 665)

***sêzi- “sezme, anlamak, bilmek, farkına varmak”:**

sêzik “sezi , sezme, üphe” (1090, 3785, 4256 vb.) < **sêzi-k*, *sêzikliğ* “ku ku, üphe; ku kulu, üpheli” (2584, 2826, 3633) < **sêzi-k+līg*, *sêziksiz* “üphesiz, üpheden yoksun” (10, 339, 479 vb.) < **sêzi-k+siz*, *sêzin*- “üphelenmek” (3882) < **sêzi-n-*; kr . Mo. *seri*- “sezme, uyanmak, ay kmak, bilincine yeniden kavu mak; ay lmak; uyan k kalmak, gece nöbeti tutmak; ö renmek, anlamak, sezme, sezinlemek; üphe etmek” (Clauson 1972: 862ab, 864b; Dankoff 1985: 160; Erdal 1991: 242, 613; Tekin 1994: 256; Lessing 2003: 1069b)

***tuta- “tutmak”:**

*tuçı*³⁴ “her zaman, sürekli” (62, 119, 126 ...) < **tutçı*³⁵, *tutçı* ay. (41, 332, 345 ...) < **tuta-ç-ı*, *tutşı* ay. (324) < **tutaşı*, *tutaşı* ay. (31, 434a, 434b ...) < **tuta-ş-ı*, *tutamça* “tutam kadar” (5265) < **tuta-m+ça*

KISALTMALAR

AA	Ana Altayca	KB	Arat ⁴ 1999
Az.	Azerice	K rg.	K rg zca
Behc.	Ertaylan 1960	Klm.	Kalmukça
Br.	Gabain 1952	Koyb.	Koybalca
B k.	Ba kurtça	Kzk.	Kazakça
Bur.	Buryatça	Mac.	Macarca
Ça .	Ça atayca	Mi .	Tatarcan n Mi er lehçesi
Çuv.	Çuva ça	Mo.	Mo olca
D. Tü.	Jarring 1964	Muk.	Yüce ² 1993
DLT	Dankoff 1985	Orh.	Orhon Türkçesi
EAT	Dilçin 1983	Soy.	Soyot
EB	Eski Bulgarca	Tat.	Tatarca
ET	Eski Türkçe	Tefs.	Borovkov 2002
Gag.	Gagavuzca	Terc.	Houtsma 1894
GT	Genel Türkçe	Tü.	Türkçe
Hlç.	Halaçça	Trkm.	Türkmence
Hlh.	Halha	Tuhf.	Atalay 1945
T	lk Türkçe	Uyg.	Uygurca
Karag.	Karagasça	Yak.	Yakutça
Ka .	Azericenin Ka kay lehçesi	YUyg.	Yeni Uygurca

Kaynakça

- ARAT, Re id Rahmeti, 1979: *Kutadgu Bilig, III: İndeks*: (ndeksi ne re haz rlayanlar: Kemal ERASLAN, Osman F[ikri] SERTKAYA ve Nuri YÜCE): stanbul: Türk Kültürünü Ara tırma Enstitüsü Yay nlar : 47, Seri: IV - Say : A 12.
- , 2006: *Yusuf Has Hacib: Kutadgu Bilig*: stanbul: Kabalc Yay nevi: 265, ark Klasikleri Dizisi: 4.
- , ⁴1999 (1947): *Kutadgu Bilig, I: Metin*: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yay nlar : 458.
- , ⁶1994 (1959): *Yusuf Has Hâcib: Kutadgu Bilig, II: Çeviri*: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yay nlar II. Dizi Sa. 20^e.
- ATALAY, [Ahmet] Besim, 1945: *Ettuhfet-üz-zekiyye fil-lûgat-it-türkiyye*: stanbul.
- BOESCHOTEN, H[endrik] E., M. VANDAMME, S[emih] TEZCAN, 1995: *Al-Rabghûzî, The Stories of the Prophets: Qısaş al-Anbiyâ', An Eastern Turkish Version I, II*: Leiden: E. J. Brill.
- BOROVKOV, A[leksandr] K[onstantinoviç], 2002: *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII.-XIII. Yüzyıllar)*: Çeviren: Halil brahim USTA, Ebulfez AMANO LU: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay nlar : 811.
- BROCKELMANN, C[arl], 1954: *Osttürkische Grammatik der islamischen Litteratursprachen Mittelasiens*: Leiden: E. J. Brill.
- CEYLAN, Emine, 1997: *Çuvaşça Çok Zamanlı Ses Bilgisi*: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay nlar : 675.
- CLAUSON, Sir Gerard, 1972: *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*: Oxford: Oxford University Press.
- DANKOFF, Robert, 1983: *Yüsuf Khâşş Hâjib. Wisdom of Royal Glory (Kutadgu Bilig). A Turko-Islamic Mirror for Princes*: Chicago and London: Publications of the Center for Middle Eastern Studies Number 16.
- ve James KELLY, 1985: *Mahmûd al-Kâşşarî: Compendium of the Turkic Dialects (Dîwân Luyât at-Turk)*, III: Cambridge: Sources of Oriental Languages and Literatures 7, Turkish Sources VII.
- D LÇ N, Cem (düzenleyen), 1983: *Yeni Tarama Sözlüğü*: Ankara: Türk Dil Kurumu Yay nlar : 503.
- DOERFER, Gerhard, 1967: *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen*, III: Wiesbaden: Franz Steiner Verlag.
- , 1972: “Der mperativ im Chaladsch”, *Finnisch-ugriscbe Forschungen* 39: 295-340.
- , 1976: “Proto-turkic: Reconstruction Problems”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1975-1976*: 1-59.
- , 1980: “Der Aoristvokal im Chaladsch”, *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 130/1: 51-61.
- ve Semih TEZCAN, 1980: *Wörterbuch des Chaladsch (Dialekt von Xarrab)*: Budapest: Akadémiai Kiadó Bibliotheca Orientalis Hungarica XXVI.
- ECKMANN, Janos, 1988: *Çağatayca El Kitabı*: Çeviren: Günay KARAA AÇ: stanbul: stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay nlar No. 3412.
- ERC LASUN, Ahmet B[ican], 1984: *Kutadgu Bilig Grameri -Fiil-*: Ankara: Gazi Üniversitesi Yay n No: 33, Gazi E itim Fakültesi Yay n No: 3.
- ERDAL, Marcel, 1979a: “Die Konverb- und Aoristendungen im Alttürkischen”, *Ural Altaische Jahrbücher* 51: 104-25.
- , 1979b: “Die Morpempfuge im Alttürkischen”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 71: 83-114.
- , 1986: “Constraints on Poetic Licence in the Qutad u Bilig: The Converb and Aorist Vowels”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* XXIV-XXV: 205-14.
- , 1991: *Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon*, I-II: Wiesbaden: Turcologica 9.
- , 2004: *A Grammar of Old Turkic*: Leiden-Boston: Brill.

- EREN, Hasan, 1999: *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*: Ankara: Bizim Büro Basım Evi.
- ERTAYLAN, [smail] H[ikmet] (yayınlayan), 1960: *Behcetü 'l-hadā'ik, fī mev'izeti 'l-halā'ik*: İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınlar No. 859.
- GABAIN, A[nnemie] von, 1988: *Eski Türkçenin Grameri*: Çeviren: Mehmet AKALIN: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınlar : 332.
- HOUTSMA, M. Th., 1894: *Ein türkisch-arabischer Glossar*: Leiden.
- JARRING, Gunnar, 1964: *An Eastern Turki - English Dialect Dictionary*: Lund.
- KAÇAL N, Mustafa S[inan], 2004: “Dede Korkut Kitabı'nda Okuma Önerileri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1998/I*: 93-100.
- LESSING, Ferdinand D., 2003: *Moğolca-Türkçe Sözlük 1: A-N, 2: O-C (Z)*: Çeviren: Günay KARAA AÇ: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınlar : 829/1.
- NADELYAYEV, V. M., D. M. NASLOV, E. R. TENEV ve A. M. ÇERBAK, 1969: *Drevnyurkskiy slovar'*: Leningrad: Akademiya Nauk SSSR İnstitut Yaz Koznaniya.
- NEC P, Emir Necipoviç, 1995: *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*: Rusçadan çeviren: Kİİl KURBAN: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınlar : 615.
- ORALTAY, Hasan, Nuri YÜCE ve Saadet PINAR, 1984: *Kazak Türkçesi Sözlüğü*: İstanbul: Türk Dünyası Araştırmalar Yayın : 8.
- ÖLMEZ, Mehmet, 1991: “Ana Altayca Sözcük *d-”, *Türk Dilleri Araştırmaları 1991*: 167-90.
- , 1997: “Eski Türk Yazıtlarında Yabancı Ökel (2)”, *Türk Dilleri Araştırmaları 7*: 175-86.
- , 2001: “Altayca-Türkçe Sözlük, Prof. Dr. Emine Gürsoy-Naskali, Muvaffak Duran, TDK, ISBN 975-16-1146-6, Ankara 1999, 266 s.”, *Türk Dilleri Araştırmaları 11*: 191-236.
- POPPE, Nicholas, 1992: *Moğol Yazı Dilinin Grameri*: Çeviren: Günay KARAA AÇ: İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınlar No. 68.
- POPPE, Nikolaus, 1994: *Altay Dillerinin Karşılaştırmalı Grameri*: Çeviren: Zeki KAYMAZ: İstanbul: Fatih Ofset.
- RAMSTEDT, G[ustaf] J[ohn], 1952: *Einführung in die altaische Sprachwissenschaft, II: Formenlehre*: Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- RÄSÄNEN, Martti, 1957: *Materialien zur Morphologie der türkischen Sprachen*: Helsinki: Studia Orientalia Edidit Societas Orientalis Fennica XXI.
- , 1969: *Versuch eines etymologischen Wörterbuchs der Türkisprachen*: Helsinki: Lexica Societatis Fenno-Ugricae XVII, 1.
- TA, brahim, 2005: *Kutadgu Bilig'de Söz Yapımı*: İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmalar Enstitüsü Doktora Tezi.
- , 2007: “Kutadgu Bilig'in Söz Varlıklarından Örnekler”, *Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi 4*: 231-44.
- TEK N, [Mehmet] Talat, 1976: “E.V. SEVORTYAN, *Etimoloģičeskiy slovar' tyurkskiĭ yazıkov* (Ob çetyurkskiye i mejtyurkskiye osnov na glasnye), 767 s., Moskva 1974 (Akademiya Nauk SSSR, İnstitut Yaz Koznaniya, zdatel'stvo “Nauka”)”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1975-1976*: 274-85.
- , 1978: “Ön Türkçede Ünsüz Yitimi”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1977*: 35-51.
- , 1982: “On The Structure of Altaic Echoic Verbs in {-KİRA}”, *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung.* XXXVI/1-3: 503-13.
- , 1988: “Türkçe / /, Çuvaşça / / ve Moğolca /ç/”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1986*: 71-75.
- , 1990: “On The Etymology of Uighur *adgan-/adkan-/atkan-*”, *Central Asiatic Journal XXXIV*: 300-08.
- , 1994: “Notes on Old Turkic Word Formation”, *Central Asiatic Journal XXXVIII/2*: 244-81.
- , 1995a: “*Al-Rabghūzī, The Stories of the Prophets: Qişaş al-Anbiyā'*, *An Eastern Turkish Version, Leiden 1995*”, *Türk Dilleri Araştırmaları 5*: 259-64.
- , 1995b: *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*: Ankara: Simurg. Türk Dilleri Araştırmalar Dizisi: 13.
- , Mehmet ÖLMEZ, Emine CEYLAN, Zuhale ÖLMEZ ve Süer EKER, 1995c: *Türkmence-Türkçe Sözlük*: Ankara: Simurg. Türk Dilleri Araştırmalar Dizisi: 18.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/1 Winter 2008*

- , 1998: “On Middle Turkic *budun/buđun* ‘null, annihilated’”, *Studia Turcologica Cracoviensia* 5: 263-66.
- , 2000a: “Ana Türkçe’de z’le me ve ’le me”, *XIII. Dilbilim Kurultay Bildirileri 13-15 Mayıs 1999*: 1-12: İstanbul: Bo aziçi Üniversitesi Yay nevi.
- , 2000b: *Orhon Türkçesi Grameri*: Ankara: Türk Dilleri Ara t rmalar Dizisi: 9.
- , 2003a: “Relics of Altaic Stem-Final Vowels in Turkic”, *Makaleler I. Altayistik* (Yay ma Haz rlayanlar: Emine YILMAZ - Nurettin DEM R): 327-46: Ankara: Grafiker Yay nc l k: 11.
- , 2003b: “Altaic Etymologies: I”, *Makaleler I. Altayistik* (Yay ma Haz rlayanlar: Emine YILMAZ - Nurettin DEM R): 356-75: Ankara: Grafiker Yay nc l k: 11.
- TEZCAN, Semih, 1975: *Eski Uygurca Hsüan Tsang Biyografisi, X. Bölüm*: Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi Doçentlik Tezi.
- , 1981: “Kutadgu Bilig Dizini Üzerine”, *Belleten XLV/2* (178): 23-78.
- , 2004: “Über die ursprüngliche Bedeutung von *bodun*”, *Turfan Revisited - The First Century of Research into the Arts and Cultures of the Silk Road*. Edited by Desmond Durkin-Meisterernst, Simone Christiane Raschmann, Jens Wilkens, Marianne Yaldiz, Peter Zieme. Monographien zur indischen Archäologie, Kunst und Philologie Band 17: 349-50: Berlin.
- TÜRK D L KURUMU, 1963-77: *XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü, I-VIII*: Ankara: Türk Dil Kurumu Yay nlar - Say : 212[1]-8.
- , 1963-82: *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, I-XII*: Ankara: Türk Dil Kurumu Yay nlar - Say : 211[1]-12.
- YUDAHA N, K[onstantin] K[uz miç], ³1994 (1945): *Kırgız Sözlüğü I (A-J), II (K-Z)*: Çeviren: Abdullah TAYMAS: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay nlar : 93.
- YÜCE, Nuri, ²1993 (1988): *Ebu’l-Kāsim Cārullāh Maḥmūd bin ‘Omar bin Muḥammed bin Aḥmed Ez-Zamaḥşarī el-Ḥvārizmī: Mukaddimetü’l-Edeb Ḥvārizm Türkçesi ile Tercümeli Şuşter Nüşası Giriş, Dil Özellikleri, Metin, İndeks*: Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay nlar : 535.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/1 Winter 2008*